

Абрикоси зацвітають уночі (уривок)

Ольга Русіна

Увага! Ви читаєте уривок (ознайомчий фрагмент) твору. Купуйте повну книжку [на сайті видавництва ВСЛ](#)

"Є чотири основних правила, за якими живе хутір Обирок: брудне – прибери, відчинене – зачини, голодного – нагодуй, сумного – обійми".

Валерій Пузік, "Я бачив його живим, мертвим і знову живим"

1.

Високо у небі над степом десь на Сході України літав безпілотник. Він заледве міг зрозуміти, як тут опинився. Пам'ятав руки чоловіка у військовій формі, що його запускав. Але що то був за чоловік? Якою мовою він говорив? Безпілотник не міг пригадати.

Він пам'ятав тонку ниточку радіозв'язку, що якийсь час тримала його поміж небом та землею. У нього, мабуть, було якесь завдання, але коли ця ниточка раптово почала перетиратися і рватися, пам'ять потекла геть із його свідомості, як зіпсуге мастило. Він бачив, як нерівна складка горизонту попереду починає тремтіти, а потім розгладжується – і з тієї миті безпілотник перестав до ладу розуміти, де небо, а де земля. Радіозв'язок стрімко рвався, і коли він зник остаточно, безпілотник відчув, що десь глибоко в електронних нутрошах йому стало водночас трохи боляче й лоскотно. Якби він міг описати це якійсь людині, вона би подумала, що схожі відчуття бувають, коли здираєш кірочку з ранки, яка майже загоїлася.

Але безпілотник не знав жодної людини. Окрім військового, який його запускав, — але від миті, коли зник зв'язок, безпілотник його майже не пам'ятав. Властиво, він пригадував лише руки. Великі долоні з обвітреною шкірою, на правій – каблучка, на лівій – татуювання. Дивне татуювання, тому легко запам'ятати: маленька птаха, набита на зовнішньому боці долоні між великим та вказівним пальцями.

Якщо безпілотник і знав колись інших людей – хтось же його мусив зібрати! – то тепер у його спритній електронній пам'яті не залишилося нікого. Він старанно запам'ятовував те, що просто зараз бачив перед собою, а бачив він тільки широкі, нескінченні степи десь на Сході України, і жодної людини серед них.

***

Безпілотник ніколи не дивився на себе у дзеркалі, але знав, як виглядає. Він відчував кожну свою гаечку і кожну лопать, навіть не замислюючись про це. Інакше він не міг би літати.

Він знав, що у нього є чотири ніжки-підпорки і чотири невеликі пропелери. Ніжки тримали його на землі, а пропелери піднімали у повітря. У нього була дуже добра камера і чудова навігація, завдяки якій він завжди знав, де північ, південь, захід і схід. І, звісно, глибока і містка, як дно океану, пам'ять. Якби безпілотник вчився у школі, то був би відмінником.

Він бачив людей – дорослих і дітей – і розумів, як сильно від них відрізняється. Направду, безпілотник ніколи не помічав нікого, схожого на себе – когось, хто мав би чотири маленькі пропелери та ніжки-підпорки.

Він довго летів, не зупиняючись. Людині могло би здатися, що це триває уже цілу вічність, але безпілотник досконало відчував час, і міг чітко відраховувати секунди, - навіть не замислюючись про це. Він лише помітив дивну річ – лопаті то одного, то іншого пропелера ставали немовби важчими, і тоді безпілотник трохи заносило. Він швидко повертав собі рівновагу, але не міг зрозуміти, що коїться. Підозрював, що у нього закінчується заряд батареї, і це було би справді кепсько, бо ж без цього він не здатен літати, а людина, яка могла би його зарядити, - невідомо де...

Безпілотник ще трохи покружляв і зрештою втомлено опустився на землю на узліссі, під височенною сосною, вершечок якої губився десь під самим небом. Він дивився на зірки, що поволі проступали на ньому, ніби виринали з темної води. Коли ними вже всіяло весь горизонт, безпілотник несподівано для себе заснув.

Спати було цікаво. Такого він раніше не робив – безпілотники ніколи не були пристосовані до сну, але й для самотніх польотів без будь-якого зв'язку теж. Він уже звик, що з ним трапляються дивні речі.

Йому не снилися сні. Він просто отямився однієї миті, роззирнувся навколо і розумів, що вже полудень. А ще – що він почувається чудово, ніби його батарея знову заряджена на 100%. Це було найдивніше з усього, але безпілотник вирішив про це не замислюватися. Йому подобалося знову мати купу сил. Він із насолодою піднявся якомога вище в небо, зробив кілька віражів і полетів далі.

2.

Жменька була ще юна, допитлива і дуже необережна. Понад усе Устим боявся, що вона забіжить куди-небудь, куди бігати не можна, і натрапить на міну. Тому брав її на повідцець набагато частіше, ніж належало брати таку малу і стрибучу собаку.

Жменька походила з роду тих численних песиків, які залишилися одні, коли почалася війна і їхні господарі поїхали геть. Тож ніхто не знав напевне, хто її батьки. Жменьку, двох її братів та сестру підбрали військові – кілька щенят залишилися з ними на позиціях, а одне дісталася Устимові у подарунок. Спершу її кликали Женькою, але раз один із бійців жартома назвав її Жменькою, бо за часів свого глибокого дитинства вона вміщалася у нього на долоні. І так це ім'я й залишилося.

Окрім мін, Устим боявся, що росіяни раптово почнуть наступати, і їм з мамою, татом і Жменькою доведеться залишити дім, а військовим – їхні бліндажі та окопи. Але вони пообіцяли, що, якщо таке й станеться, щенят заберуть із собою. Бути покинутим вдруге за одну війну – це занадто, особливо як на цуценяче життя.

Щоправда, військові були впевнені, що відступати не доведеться. Або ж так вони казали Устимові. Як і всі дорослі, зрештою. Він, утім, вважав, що дорослі усього передбачити не можуть – ніхто ж не думав, що взагалі почнеться війна. Тому він не зводив очей зі Жменьки. Мама з татом не зводили очей із нього – теж боялися, аби з ним нічого не трапилося. Військові не зводили очей із горизонту, звідки час від часу

прилітали кулі, міни та гранати. Коли це траплялося, доводилося ховатися у підвали. Устим ніколи не бачив тих, хто ці гранати кидає, і від цього ставало ще страшніше, вони немовби самі падали з неба. Дорослі також увесь час сперечалися про те, хто їх обстрілює. Хтось казав, що вже приїхали росіяни, хтось – що це місцеві бойовики. Тітка Люба з сусіднього будинку постійно кричала, що стріляють ті ж самі військові, від яких Устим отримав Жменьку.

Сперечалися завжди, щойно обстріли припинялися, і ніколи – у підвалах.

Устим знав, що десь далеко з того боку, звідки стріляли, був Донецьк, куди мама раніше їздила до двоюрідної сестри. Сам він ще ніколи його не бачив, – а тепер і не можна було, бо все з того боку стало окуповане. Туди ніхто не їхав уже так багато днів, що іноді Устимові здавалося, ніби з того окупованого боку вже нічого не існує. Ніби все розчинилося в повітрі. Але хтось же мусив звідти стріляти.

Щоправда, що більше днів поспіль не лунали обстріли, то легше було про них забути.

І в один із таких днів Устим став такий неуважний, що загубив Жменьку.

Найперше він побіг на окраїну містечка, де починалося макове поле. Туди не можна було потикатися – поле було заміноване. Устим стояв і до болю в очах вдивлявся у маки, аж поки вони не почали перетворюватися на розмиті плями. Але там усе було тихо.

Тоді Устим побіг вулицями назад. Він гукав Жменьку і намотував на руку повідець, той на бігу розмотувався і волочився за Устимом по дорозі. Устим стискав той кінець, що кріпився до нашійника на Жменьчиній шиї, і кричав, кричав, кричав.

Ніхто з людей, що траплялися йому по дорозі, не переймався тим, що Устим загубив щеня. Люди тут постійно щось втрачали.

В Устима різало в грудях, коли він вибіг у кінець однієї з вулиць, де починалися гаражі, і впав у траву поміж ними. Він так захекався, що не міг навіть заплакати.

Сонце стояло в zenіті. Примруживши очі, можна було побачити крізь вії окремі його промені. Весняне повітря напиналося між ними, як свіжовипране після зими простирадло. Воно пахнуло всім тим, що встигаєш забути за час морозів. Устим думав, скільки всього може винюхати у цьому повітрі Жменька. Якби його нюх був хоча б уполовину такий гострий, він би вже, напевно, її знайшов.

У сонячному світлі, геть далеко під небом, що скидалося на перевернуту блакитну миску, щось повільно кружляло. Спершу Устим взагалі того не помічав, бо було схоже на пушинку. Потім – на муху. Потім – на велетенського джмеля. Потім воно опустилося настільки низько, що Устим упізнав безпілотник.

— Привіт, — сказав він Устимові.

— Здрастуй, — насторожено відповів Устим. Він знав, що такими штуками користуються військові. Безпілотник, щоправда, не скидався на зброю, принаймні вистрілити він не міг, хіба що гепнутись з розгону на голову. – Хіба ти повинен тут бути?

— Я не знаю, де я повинен бути. Я загубився, — сумно відповів безпілотник.

— О-о-о... Ого. Я не знав, що таке буває. Хіба у вас немає якогось суперзв'язку? Ви ж ніколи не літаєте просто так... самі по собі.

— Він був, — погодився безпілотник, — а потім щез. Поламався. Тепер я тільки й роблю, що літаю сам по собі.

— А ти не можеш знайти місце, з якого тебе запустили?

— Я не пам'ятаю, звідки мене запустили. Я взагалі майже нічого не пам'ятаю. От... літаю і намагаюся згадати.

— А ти не боїшся, що тебе зіб'ють?

— Справа в тому, — сказав безпілотник, — що мене, здається, узагалі ніхто не помічає. Я більше нікому нецікавий.

— Ну... що ти, — Устимові захотілося якось його потішити. — Просто, знаєш, тут стільки всього проноситься. Легко щось і не помітити... як-от тебе.

— А я літаю, — задумливо промовив безпілотник, ніби Устим сам не бачив, чим він просто зараз займається. — Роздивляюся все... намагаюся згадати.

— І як?

— Поки не дуже. Я бачу степи. Іноді бачу людей. Зі зброєю і без. Бачу, як росте трава. Бачу, як дерева готуються зацвісти. Я знаю, що таке трава, дерева, і знаю, що навесні вони мають завітнути... Це добре, бо означає, що я таки не забув *геть усе*. Просто я не знаю, звідки мені відомо про деякі речі.

Устим аж підскочив.

— А ти знаєш, як виглядають собаки?

— По-різному, — поважно сказав безпілотник, — як і люди.

— Ну, але ж коли ти побачиш когось, то можеш зрозуміти, що оце — собака, а оце — людина.

— Звісно, можу! Ти — точно не собака.

— А ти можеш знайти згори мого песика?

— Я бачив тут багато псів....

— Моя собака волохата і чорна, як кава, яку п'ють дорослі, а вуха в неї такого кольору, як кава, коли в неї доллють вершків. І ще вона зовсім маленька, це ще дитина собаки. Будь ласочка, її треба знайти так швидко, як тільки можна. Що, якщо вона побіжить кудись, де сховані міни?!..

— Міни — це штуки, які вибухають із землі?

В Устима аж заболіло в животі від страху. Він не міг думати одночасно про Жменьку і про міни. Такі речі не повинні були існувати одночасно.

— Так, їх ховають у землю, а коли потім по цій землі хтось іде, вони вибухають. Тобі добре, — у повітрі міни ніяк не сховаєш...

Безпілотник трохи побуркотів своїм електронним животом, що могло прозвучати як "ага", бо кивнути головою, як людина, він не міг. І почав підніматися вище, вище й вище.

Він знову став схожим на велетенського джмеля, потім — на муху, і врешті — на пушинку. І тоді Устим перестав розрізняти, де він, а де звичайні собі пушинки, що

дрейфують у сонячному промінні, – їх можна побачити, примруживши очі і дивлячись на сонце крізь вії.

Він сидів на траві, обхопивши коліна руками, і рахував. Устим міг би рахувати секунди, але іноді він називав числа надто швидко, а іноді, навпаки, – надто повільно, тож хлопчик насправді не мав уявлення, скільки секунд уже минуло. Він міг тільки з усієї сили вслухатися, чи не почує знову дзижчання, яке нагадувало особливо товстого джмеля, а насправді означало би повернення безпілотника. Він дослухався так старанно, що, здавалося, почав чути, як повзають у траві під ним комахи, як перебирають лапками птахи, що сидять на деревах.

Потім Устим перестав рахувати. Може, усе це йому здалося, привиділося. Хіба можуть, зрештою, безпілотники просто губитися і літати, де їм заманеться?

Як же безглуздо сидіти тут, поки Жменька невідомо-де сама і, може, у небезпеці! Устим підірвався на рівні ноги і знову щодуху побіг. Дерева замиготіли обабіч великими зеленими плямами.

— Жмень-ка-а-а-а-а! – кричав Устим. Він зістрибував з бордюрів і перелітав через ями. Просто зараз він був найшвидшим хлопчиком у всьому містечку. Якби хотів, то міг би, мабуть, не зупиняючись, домчати і до самого Донецька. Але, на щастя, Жменьки там бути ніяк не могло.

Однак її не було ніде!

Устим біг так швидко, що у нього свистіло у вухах. Через це він не одразу розчув над головою дзижчання. Зрештою, воно таки справді нагадувало якогось товстого джмеля, а Устимові було зараз не до комах.

— Агов! – гукнув безпілотник. Він зовсім не захекався — що й зрозуміло, адже безпілотникам не треба дихати.

Устим мимоволі зиркнув догори і ледь не впав, з розгону загальмувавши кросівками об дорогу.

— Ти мені не привидівся? – здивувався Устим, відхекавшись.

— Привидітися – це від слова "привид"? – перепитав безпілотник. – Звісно, ні. Я тебе бачу, і ти мене бачиш теж. Я, між іншим, знайшов твою собаку.

— Справді? – скрикнув Устим. – Де?!

— Біля річки. Вона там нишпорить у траві.

Вони понеслися у протилежний бік – Устим біг, а безпілотник летів, але хлопчикові здавалося, що він от-от злетить і сам. Біля річки вигналася трава – здавалося, вона тут росте з кожним роком тільки вища, ніби вирішила одного дня перетворитися на гайочок з деревами. Безпілотник показував дорогу, бо йому з висоти ніяка трава не заважала все добре бачити, а Устим біг за ним, розмахуючи руками.

Жменька вигулькнула з трави, ніби смішний чорний гриб.

— Ох, Жменько! – вигукнув Устим, тицяючись обличчям їй у шерсть. Це було непросто, бо собака у той же час намагалася вилизати його від підборіддя до лоба. – Ти що, хочеш тепер постійно ходити на повідці? От скажи, хто би такого бажав?

Жменька підняла морду і дзвінко загавкала на безпілотник.

— О, він допоміг мені тебе знайти, - сказав Устим і подумав, що, раз Жменька теж бачить безпілотник, йому точно не ввижається.

Той трохи опустився і завис над їхніми головами.

— Ти вельми гарна, - сказав він Жменьці. Та гавкнула. - І не дуже слухняна, мабуть.

Устим ліг на спину, а собака залізла на нього: передні лапи поклала на груди, голову - собі на лапи, а попу - на Устимів живіт. Хлопець відчував, як Жменька дихає, а вона відчувала, як дихає він. Сонце припікало. Було тихо і затишно.

— Ти говорив, вона волохата і чорна, як кава, яку п'ють дорослі?

— Еге ж, - сонно відказав Устим.

— Я багато що знаю, - задумливо мовив безпілотник, - і багато що пам'ятаю, хоч і не знаю, звідки. Я пам'ятаю, яка на вигляд кава, і вона справді чорна. Тільки от як кава може бути волохата?

Джерело: Русіна О. Абрикоси зацвітають уночі. Уривок // Посестри. Часопис. 2022. № 19